

Міністерство освіти і науки України
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Факультет хімії, біології і біотехнологій

ВИТЯГ З ПРОТОКОЛУ

25.04.2025 № 1 м. Вінниця

Спільного засідання
кафедр Ботаніки та екології, Біофізики і фізіології

Голова – Тарадіна Галина Вікторівна, в.о. декана факультету хімії, біології і біотехнологій, старший викладач кафедри біофізики і фізіології

Секретар – Рогожук М.І., завідувач навчальної лабораторії ботаніки, фізіології рослин, мікробіології та екології;

ПРИСУТНІ:

Руденко С.С., докт. біол. наук, професор, професор кафедри ботаніки та екології; Альгімантас Паулаускас, докт. біол. наук, професор професор кафедри біофізики і фізіології; Машталер О.В., в.о. завідувача кафедри ботаніки та екології, канд. біол. наук, доцент, доцент кафедри ботаніки та екології; Вашеньяк Ю.А., канд. біол. наук, доцент, доцент кафедри ботаніки та екології; Яворська О.Г., старший викладач кафедри ботаніки та екології; Мікуліч Л.О. старший викладач кафедри ботаніки та екології; Ковальчук І.А., лаборант кафедри ботаніки та екології; Рогожук М.І., завідувач навчальної лабораторії ботаніки, фізіології рослин, мікробіології та екології; Доценко О.І., канд. хім. наук, доцент, в.о. завідувача кафедри біофізики і фізіології; Єрмішев О.В., канд. біол. наук, доцент, доцент кафедри біофізики і фізіології; Овчинникова Ю.Ю., канд. біол. наук, доцент кафедри біофізики і фізіології, народний депутат України, член Комітету ВРУ з питань екологічної політики та природокористування; Міщенко А.М., канд. біол. наук, старший викладач кафедри біофізики і фізіології; Березовський І.В., канд. вет. наук, старший викладач кафедри біофізики і фізіології; Безносюк Н.О., провідний фахівець кафедри біофізики і фізіології; Супрун Н.В., завідувач навчальної лабораторії загальної біофізики та фізіології.

Запрошені:

Профільні науковці і роботодавці: Сухомлин М.М., докт. біол. наук, професор, в.о. директора Державної установи “Інститут еволюційної екології НАН України”; Федоряк М.М., докт. біол. наук, професор, завідувач кафедри екології та біомоніторингу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича; Бойко С.М., канд. біол. наук, доцент, старший науковий співробітник Державної установи “Інститут еволюційної екології НАН України”; Лихолат Ю.В., доктор біологічних наук, професор, академік Академії наук Вищої школи України, дійсний член Міжнародної академії біоенерготехнологій, в.о. завідувача кафедри фізіології та інтродукції

рослин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара; Єлісавенко Ю.А., науковий співробітник ДП «Вінницька лісова науково-дослідна станція» Українського науково-дослідного інституту лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького; Смірнова М.П., провідний архітектор КП Вінницької міської ради “Агенція просторового розвитку”; Тестов П.С., аналітик, керівник експертного відділу громадської організації «Українська природоохоронна група»; Якімцев В.В., директор ТОВ “ВінЕкоПроект”.

Випускники: Луценко А.І., провідний еколог, відділу екології Агро Юридична особа - Прат “МХП”, Калінський П.В., аспірант, Інститут еволюційної екології НАН України, Зінець В., фахівець науково-дослідного центру КНВО “Форт” МВС України, Кучер Т.В., лаборант (PCR), Labor Limbach Erfurt (Німеччина).

Представники студентського самоврядування: Бойко А.В., Тарасюк М.В., Черненко А.О., Сопун Д.А., Дем’янчук К.М., Ганзур А.С.

3 ЧЕТВЕРТОГО ПИТАННЯ ПОРЯДКУ ДЕННОГО:

4. Про результати моніторингу чинної ОПП Екологія за спеціальністю 101 Екологія, ОС Магістр.

СЛУХАЛИ:

4. Про результати моніторингу чинної ОПП Екологія за спеціальністю 101 Екологія, ОС Магістр.

ВИСТУПИЛИ:

1. Руденко С.С. докт. біол. наук, професор, професор кафедри ботаніки та екології; гарант ОПП Екологія, ОС Магістр. Освітньо-професійна програма Екологія для освітнього ступеня Магістр розроблена відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 101 Екологія другого (магістерського) рівня. Програма спрямована на формування у здобувачів вищої освіти необхідних професійних та загальних компетентностей, а також досягнення програмних результатів навчання, які забезпечують підготовку до професійної діяльності. Її зміст відповідає актуальним вимогам ринку праці та очікуванням стейкхолдерів, а також узгоджується зі Стратегією розвитку Донецького національного університету та його внутрішньою нормативною базою. Щороку проектна група здійснює аналіз аналогічних програм, що реалізуються у вітчизняних закладах вищої освіти, з метою впровадження кращих практик та ефективного досвіду. Зокрема, були вивчені навчальні плани, перелік освітніх компонентів, їхній обсяг і послідовність викладання в таких ЗВО, як: Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Національний університет «Львівська політехніка», Національний університет “Києво-Могилянська академія”, Львівський національний університет імені Івана Франка, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара. Проектна група також здійснила моніторинг іноземних магістерських програм

зі спеціальності 101 Екологія. Було виявлено, що провідні європейські університети активно реалізують програми, спрямовані на збереження біорізноманіття, охорону довкілля та відновлення екосистем: University of Oxford (Велика Британія) – MSc in Biodiversity, Conservation and Nature Recovery; University of Eastern Finland – Environmental and Ecosystem Ecology; University of Würzburg та University of Potsdam (Німеччина); University of Antwerp (Бельгія); University of Valencia (Іспанія) та інші.

Ці програми підтверджують актуальність екологічної освіти та відображають міжнародний підхід до збереження довкілля, який ми також повинні враховувати. Крім того, відповідно до спрямованості нашої освітньо-професійної програми, було оновлено зміст окремих освітніх компонентів та уточнено їхні назви з урахуванням викликів сьогодення: ОК 3 «Екологічне та природоохоронне інспектування для зеленої відбудови України» та ОК 5 «Управління міськими екосистемами».

2. Машталер О.В. канд. біол. наук, доцент, доцент кафедри ботаніки та екології; експерт із забезпечення якості вищої освіти зі спеціальностей 091 Біологія та 101 Екологія, керівник спеціальності 101 Екологія, член проєктної групи ОПП Екологія, ОС Магістр. ОПП Екологія для освітнього ступеня «Магістр» побудована з урахуванням усіх компетентностей і програмних результатів навчання, визначених у Стандарті вищої освіти. Структура освітніх компонентів повністю відповідає змісту предметної області спеціальності та організована таким чином, щоб забезпечити глибоке засвоєння матеріалу здобувачами. Формування фахових знань і комунікативних навичок, необхідних для подальшої професійної діяльності, відбувається під час опанування ключових біологічних дисциплін і закріплюється в процесі проходження виробничої або науково-дослідної практики, що підкреслює прикладну орієнтованість програми. Особливу увагу приділено поєднанню теоретичної підготовки з практичними навичками: освітні компоненти передбачають лекції, лабораторні заняття та виконання магістерської роботи за обраним науковим напрямом. У цілому, зміст ОП повністю відповідає предметній області спеціальності 101 Екологія як у частині обов'язкових дисциплін, так і у межах варіативного блоку.

Крім того, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 р. № 1021 “Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти” набір здобувачів вищої освіти в 2025 році буде здійснюватись за новим переліком галузей знань і спеціальностей, а саме: галузь знань – Е Природничі науки, математика та статистика; спеціальність Е1 Біологія та біохімія, спеціальність Е2 Екологія. Здобувачі вищої освіти, які вступили на навчання до набрання чинності цією постановою, продовжують навчання відповідно до обраних галузей знань та спеціальностей. Крім того, ОПП Екологія, було обговорено під час проведення I Міжнародного Зеленого Форуму «DonNU Green Deal 2025» (26-30 квітня 2025 р.), де цьому питанню було призначено одну із панельних дискусій.

3. Міщенко А.М., канд. біол. наук, старший викладач кафедри біофізики і фізіології. При проведенні моніторингу здобувачі вищої освіти, випускники,

роботодавці, інші групи стейкхолдерів мали можливість висловити свої зауваження та пропозиції за допомогою Microsoft Forms, розміщених на офіційній сторінці факультету та на порталі спеціальностей 091 Біологія та 101 Екологія. За результатами онлайн анкетування було виявлено загальні рекомендації та побажання щодо змісту ОПП, наповнення освітніх компонентів, форм та методів навчання.

На запитання «Чи достатній, на Вашу думку, зміст (набір дисциплін) освітньої програми для успішної роботи за фахом?» стверджувально відповіли 88% здобувачів та випускників, що навчалися за обговорюваними освітніми програмами.

87,5% здобувачів та випускників ОП вважають, що всі запропоновані в ОП дисципліни необхідні для професійної діяльності. Зауважимо, що 100% випускників відповіли стверджувально на це запитання; 78% з них працевлаштовані за фахом. На запитання «Чи достатній обсяг практичної підготовки, закладений в ОП Вашої спеціальності?» 63% респондентів дали позитивну відповідь. З цього питання слід зауважити, що відповідно Стандарту практична підготовка має складати 10% від загальної кількості кредитів ЕКТС, що реалізується в межах обговорюваної освітньої програми. За кожним освітнім компонентом блоку професійної підготовки передбачені і реалізуються лабораторні роботи, які сприяють отриманню практичних навичок здобувачів вищої освіти. Крім того здобувачам постійно пропонуються позааудиторні види занять: воркшопи, майстер класи, екскурсії, виїзні заняття (у тому числі на підприємства і в природні умови), які урізноманітнюють способи отримання практичних навичок роботи з натурними об'єктами в реальних умовах. На думку 95% опитуваних логіка викладання дисциплін ОП не порушується і дублювання змісту навчального матеріалу дисциплін не відбувається.

На питання «Чи співпали Ваші очікування щодо ОП обраної спеціальності з її реальним змістом?» 100% опитуваних відповіли позитивно.

До ОП Екологія, за думкою стейкхолдерів, доцільно було б додати курси з проєктного менеджменту, комунікації та презентації екоініціатив, екологічний аудит та сертифікація; до ОПП Екологія. Відновлення екосистем доцільно було б ввести дисципліни, в яких будуть розглядатись методи та засоби дослідження і повоєнного відновлення територій. Слід зазначити, що більшість з запропонованих дисциплін знаходить відображення в ОК, які наразі передбачаються за даними ОПП («Молекулярні біотехнології» - «Молекулярна біологія та біотехнологія», «Екологічний аудит та сертифікація» - «Управління природоохоронною діяльністю», «Стандартизація та сертифікація» тощо).

Серед пропозицій щодо підвищення якості обраної ОП: розширити практичну підготовку через стажування на підприємствах і в установах; залучати зовнішніх експертів і міжнародний досвід (гостьові лекції, кейс-стаді); розширити лабораторні і практичні роботи, а саме додати більше експериментів, дослідів у лабораторіях та покращити матеріальне забезпечення для практичної (лабораторної) частини навчання; впроваджувати новітні практики та AI, використовувати результати останніх

досліджень, які висвітлюються в наукових статтях, ввести дисципліни вільного вибору здобувачів, які стосуватимуться професійної орієнтованості в майбутній кар'єрі екологів.

Для оцінки змісту освітніх програм та їхніх складових, а також якості викладання навчальних дисциплін науково-педагогічними працівниками в університеті регулярно, щосеместрово, проводиться опитування студентів Ця процедура регулюється «Положенням про організацію опитування внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів у ДонНУ імені Василя Стуса». На основі результатів анкетування та зауважень студентів здійснюється перегляд наповнення освітніх компонентів, критеріїв оцінювання, методів викладання та виявляються проблемні аспекти організації навчального процесу. Варто зазначити, що за підсумками опитування студентів у поточному навчальному році рівень їхньої задоволеності якістю викладання навчальних дисциплін на факультеті хімії, біології та біотехнологій становить 4,58 бала за п'ятибальною шкалою. Троє викладачів, що забезпечують викладання на ОП увійшли в групу «НІ», 2 - в групу «MIDDLE», інші викладачі (67%) не потрапили в рейтинг за недостатньою кількістю респондентів, але мають позитивні відгуки здобувачів освіти. Четвертий рік поспіль жоден викладач факультету не потрапив до групи LOW. Всі вказані результати опитувань є індикатором доволі високого рівня викладання на ОПП Біологія та на ОПП Екологія для ОС Магістр.

4. Тарадіна Г.В., в.о. декана факультету хімії, біології і біотехнологій, старший викладач кафедри біофізики і фізіології. Відповідно до пункту 14 частини першої статті 1 та статті 49 Закону України «Про вищу освіту» і Положення «Про організацію освітньої діяльності в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса» та з метою уніфікації графіків навчального процесу освітніх програм за ОС «Бакалавр» та ОС «Магістр» встановити з 01.09.2025 р. такий розподіл навчального часу: тривалість навчальних семестрів – 17 і 17 тижнів; тривалість канікул – від 8 до 12 тижнів; тривалість екзаменаційних сесій – до 6 тижнів. Відповідно до цих вимог потрібно скоригувати навчальні плани та графіки навчального процесу.

5. Тестов П.С., аналітик, керівник експертного відділу громадської організації «Українська природоохоронна група». Цьогоріч мав можливість співпрацювати з командою факультету хімії біології і біотехнологій та здобувачами вищої освіти спеціальностей 091 Біологія та біохімія та 101 Екологія ОС Бакалавр в межах практичного курсу, що був організований ГО “Українська природоохоронна група” – “Практичне використання сучасних ГІС-технологій в охороні природи”. Слід зазначити, що впровадження практичних курсів із ГІС-технологій у освітні програми біологів та екологів є актуальним кроком для підготовки фахівців до сучасних викликів. ГІС є незамінним інструментом у дослідженні біорізноманіття, моніторингу стану екосистем і плануванні заходів з відновлення довкілля, зокрема в умовах післявоєнної відбудови. Володіння цими технологіями підвищує ефективність екологічної оцінки та сприяє прийняттю обґрунтованих рішень щодо збереження природи. Колектив факультету активний в плані впровадження нових додаткових навчальних кейсів і це спонукає здобувачів до отримання

додаткових вмінь та практичних навичок для свого професійного становлення. На базі нашої ГО “Українська природоохоронна група” здобувачка вищої освіти спеціальності 101 “Екологія” виявила бажання проходити стажування у аналітичному відділі. І в результаті була працевлаштована на неповну зайнятість у вищезгаданому відділі. Також нашою ГО було організовано та проведено тренінг «Громадські організації та грантинг в екологічній сфері», спрямований на розвиток фандрейзингових навичок молоді України в сфері біологічних та екологічних досліджень, в якому взяли участь не тільки бакалаври, а й магістри.

6. Калінський П.В., випускник ОПП Екологія (ОС Магістр), аспірант Інституту еволюційної екології НАН України. Зазначив, що освітня програма Екологія для магістерського рівня наповнена всіма необхідними освітніми компонентами для отримання ґрунтових теоретичних знань та базових практичних навичок. Програма відповідає сучасним вимогам і стала хорошою основою для подальшого професійного розвитку, а саме - навчання у аспірантурі у Інституті еволюційної екології НАН України. Зміст освітньої програми достатній, базовий для реалізації своєї професійної діяльності. Тим не менш, після здобуття кваліфікації магістра еколог повинен продовжувати своє професійне зростання шляхом участі в наукових заходах, проходження спеціалізованих курсів та тренінгів. Постійне самовдосконалення дозволяє залишатися обізнаним у сучасних екологічних викликах і впроваджувати новітні підходи у професійну діяльність.

УХВАЛИЛИ:

За результатами проведеного моніторингу вважати ОПП Екологія для ОС Магістр такою, що відповідає стандарту, локальним нормативним актам, запитам ринку праці. Внести до ОПП Екологія ОС Магістр технічні зміни (у ОПП внести оновлені шифри галузей знань та спеціальностей) та подати ОПП Екологія для ОС Магістр 2024 року для затвердження в редакції 2025 р.

Результати голосування:

За: 15

Проти: немає

Утрималися: немає

Рішення прийнято одностайно

Голова

В.о. декана факультету хімії, біології і
біотехнологій

Галина ТАРАДІНА

Секретар

Марія РОГОЖУК